СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 132. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 9 червня 1933. VOL. XLI. No. 132. Jersey City, N. J., Friday, June 9, 1933. THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ ЗАКЛОПОЧЕНИЙ ОБСТРУКЦІЄЮ В КОНГРЕСІ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт намагається на всі лади приспішити закінчення сесії конгресу. Виявляється, що треба було вже давно конгрес закрити, бо чим далі, тим більше йде до гіршого. Витворюється чимраз більша опозиція. Через те може розбитися ввесь плян економічної відбудови краю. Тому президент переговорює з конгресовими лідерами і старається полагодити найважніші справи ще цього тижня і конгрес закрити. Дехто дораджує закрити сесію навіть у тім випадку, як би не не можна було полагодити такого важного законопроєкту як „Індостріел Ріковері Ект".

Кажуть, що з того буде менша шкода від тої, яку можуть принести конґресові балакуни своєю опозицією в такім часі, коли в Лондоні будуть радити над економічною відбудовою світа.

ЕПИСКОПИ ПРО ЗАХЛАННІСТЬ І ЕГОЇЗМ.

ВАШИНГТОН. — Сім католицьких епископів, членів „Нешенел Кетолик Велфейр Конференс", видали меморандум у справі теперішнього економічного положення. Твердять, що гроші довели Америку до трагічного положення. І люди винуваті тому, що найбогатший край на світі переживає важку економічну кризу. Бо усунули з політики, промислу, торговлі, бизнесу і школи релігійні й моральні принципи. Промисловці почали концентрувати величезні богатства, набуваючи їх несправедливо, коштом працюючих мас, а уряд відмовився обстоювати справедливість і загальне добро. Епископи скритикували далі надуживання в орудуванню громадським грошем. Домагаються задержати студентів довший час у школі, поки не стане лекше з роботами. І є за світову справедливість, а проти інтриг і ненависти, якими держави взаємно себе побивають.

При кінці звертають епископи увагу на небезпеку комунізму. І тому домагаються ще й з того боку великої контролі щодо цього, щоби сильніший не визискував економічно слабшого, щоб одна кляса не панувала над другою та щоби мав працю той, хто хоче працювати.

ВЖЕ Й МАЧАДО ГОДИТЬСЯ НА РЕФОРМИ.

ГАВАНА. — Президент Мачадо подає своїм політичним противникам руку до згоди. Заявляє, що годиться вже тепер на створення уряду заступника президента. Думає тими уступками положити кінець міжусобицям.

ПЕВНІ ПОБІДИ.

ВАШИНГТОН. — Те, що стейти Ілиной і Індіяна заявилися величезною більшістю за знесення прогибіції, додало мокрим такої відваги, що вони вже певні, що три четвертини стейтів заявляться за знесення прогибіції й вона буде таки незабаром знесена.

ПРОТИ ЛАНЦЮХОВИХ СКЛЕПІВ.

НЮ ЙОРК. — Понад 400 членів „Бизнес Індепендент Ліґ" домагається, щоби федеральний уряд зарядив доходження проти компаній, які запровадили систему ланцюхових склепів. Кажуть, що ті компанії ведуть бизнес неетично.

ТУТ СПЕКА, А В БРАЗИЛІЇ МОРОЗИ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — В Бразилії читають у часописах про страшну спеку в Ню Йорку в часі, коли великі морози нищать бразилійські плянтації кави.

ІДУТЬ УЧИТИСЯ ВІД НІМЦІВ.

НЮ ЙОРК. — До Европи відїхали 17 Американців, урядовців американських міських управ, щоби познайомитися з управою німецьких міст. Оту делеґацію вислано коштом і заходами „Карл Шурц Меморіял Фавндейшен". Поїздка триватиме 6 місяців.

Ґенерал Мец, прощаючи делеґатів, заявив, що вони переконаються, що Німці є задоволені зі свого уряду, бо замісць 27 партій мають тепер владу сильної руки, за якою стоять 90% німецького народу. Вправді та влада поробила деякі малі похибки, але це є влада, яка відповідає духови німецького народу, з якої нарід задоволений, тому, бо вона розвязує проблеми німецького народу в такий спосіб, який уважає за найкращий. Мец просив делеґатів привезти до Америки те, що є в Німеччині доброго, в чім вона перевищає інші краї.

ПРОТИ ПЕСИМІЗМУ.

НЮ ЙОРК. — Місіс Белмонт, котра допомагала збирати міліони на допомогу безробітним, звертаючися до молодих студентів, радила їм не слухати того старого покоління, що тільки кракає. Вона вірить, що теперішній час витворить нових піонірів, котрі зліквідують корупцію й очистять громадське життя. Але радить при критиці старого кермуватися більше розумом ніж почуваннями.

СНОВДЕН ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАПЛАЧЕННЯ БОРГУ АМЕРИЦІ.

Бувший секретар фінансів Британії, лорд Сновден, заявив, що честь Британії вимагає від неї безпроволочної заплати 15. червня чергової рати її боргу Злученим Державам. Коли Британія не може заплатити цієї рати золотом, то мусить заплатити її сріблом, але в усякому разі повинна виконати свої зобовязання.

ВТОПИВСЯ В ГОРЯЧЦІ.

В селі Вербче, костопільського повіту, Пилип Кравчук, будучи хворим на тиф, в горячці вибіг з хати і, скочивши до річки, втопився.

ЗГИНУВ ІНСПЕКТОР ПОЛІЦІЇ В СУТИЧЦІ З БЕЗРОБІТНИМИ.

Група безробітних у таборі безробітних у Саскатуні, Саск., відмовилася переходити до табору безробітних у Ріджайні, а коли кінна й міська поліція хотіли силою забрати їх із табору, безробітні поставили опір. Почалася бійка. Поліцаї били безробітних палками, а безробітні кидали в них камінюками. Підчас бійки сполошився кінь команданта кінної поліції, Сампсона, й почав утікати, викинувши його з сідла. Зачіплений ногою за стремя, Сампсон не міг вирвати ноги й кінь волочив його за собою. Остаточно Сампсон вдарився до телеґрафічного стовпа так сильно, що коли його по хвилі взято до шпиталю, він помер. — У звязку з тим арештовано 28 безробітних, яких поставлять перед суд.

БЕЗРОБІТНИЙ УКРАЇНЕЦЬ ЗГИНУВ ПІД КОЛЕСАМИ ПОЇЗДУ.

Безробітний Степан Шеремета з Гефорд, Саск., їхав тяговим поїздом у пошукуванню праці. Підчас подорожі до Вінніпеґу Шеремета, переходячи з ваґону до ваґону, впав під колеса поїзду і згинув на місці.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА НЕГАЙНУ ДЕПОРТАЦІЮ ВЖЕ РІК ПЕРЕБУВАЄ В ТЮРМІ.

В травні м. р. арештовано в Едмонтоні Івана Сембая, запідозреного в приналежности до комуністичної партії. Його засуджено на депортацію з Канади. Будучи політичним еміґрантом із Галичини, засуджений не хотів, щоб його депортовано до Польщі, тому в межичасі постарався від радянської влади про дозвіл на прибуття в Радянський Союз. Він ще й досі перебуває у пристані Галіфакс. Канадійська влада не вислала його через якісь технічні трудноші в його пашпорті.

ЗЛОВЖИВАННЯ ВІЙТА.

Перед трибуналом окружного суду у Львові станув 35-літній війт із Залужа, пов. Любачів, Станислав Коґут, власник одного морґа поля, обвинувачений в тому, що спроневрив 600 зол. громадських грошей та що на вексель зі сфальшованими підписами двох господарів затягнув у „Народньому Домі" в Любачеві позичку 700 зол., якої не сплатив. Засуджено його на рік вязниці з припиненням кари на три роки.

ТАБОРИ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ ПІД ВІЙСЬКОВОЮ КОНТРОЛЕЮ.

Безробітні в Саскачевані будуть приміщені в таборах праці під військовою контролею. Командант військового округа Ріджейни, бригадієр-генерал Росс, оповістив 13 травня, що перший табор має отворитися в Дондорн, Саск. Приміщені в нім безробітні будуть працювати 8 годин денно і будуть діставати крім їжі та одіння 20 центів платні на день.

З оповіщення виглядає, що подібні табори мають бути запроваджені в цілій домінії. Безробітні мали би виконати серію проєктів на загальне добро Канади, яких в інших обставинах в цю пору не зачиналосяб.

Ті, що дістануть приміщення в таборах, можуть колинебудь з них вийти, якщо знайдеться для них робота; також можуть бути усунені, як буде до цього причина; але хто стратить роботу в таборі через свою провину, то вже не зможе дістати місця в таборі.

БИК ПРИБИВ РОГАМИ СЕЛЯНИНА ДО СТІНИ.

В Дронові (Холмщина) господар Марлевський пішов до стайні давати їсти великому бикови, якого кормив на мясо. В одній хвилині бик зірвався з припони і рогами пришпилив Марлевського до стіни. Підчас операції в шпиталю в Холмі Марлевський помер.

КАЇНІВ ЗЛОЧИН.

Невелика кольонія Бруднів біля Серадзя була свідком кровавого братовбивчого злочину. Між братами Іваном і Йосифом Вельконолями виязалася підчас суперечки бійка. Підчас бійки старший брат Іван вибіг до сіней, ухопив сокиру, що лежала саме під ногами, і вдарив брата Йосифа по голові. Коли цей упав облитий кровю на землю, Іван Вельконоляк добив його при помочі слуги Клімковського. Обох злочинців арештувала поліція.

ПЯТАКИ.

В невеликому місті Фодрія Антоніта Копоня, в південній Італії, жінка одного робітника привела на світ водночас пятеро дітей: трох синів і дві дочки. Тому, що теперішня фашистівська Італія тішиться й опікується приростом „нової Італії", перед домом тієї матері влаштували овацію. Перед клінікою, в якій була під той час згадана матір, юрба підносила оклики в честь матері і її великого потомства. Уряд призначив щасливій матері окрему ренту.

РОЗБИЛИ УГОЛЬНИЙ КАМІНЬ.

Дня 7 травня, підчас того, як у греко-католицькій церкві в Алвен, Саск., відбувалось богослуження, кілька старших громадян і членів церкви виважили угольний камінь тої церкви і розбили його. На тім угольним камені був напис: „Українська Католицька Церква". Цей камінь був заложений тому рік і був предметом кількох горячих дискусій. Люди обстоювали давно приняту назву церкви „Українська Греко-Католицька Церква", а священик, о. Ст. Семчук, і кілька його прихильників уважали за відповідне слово „Греко" викинути з принятої назви.

ПОСЛИ ВТЕКЛИ ВІД ПОДАТКУ.

Посли до манітобської леґіслятури, які недавно ухвалили новий зарібковий податок, подбали за те, щоби самі не заплатили цього податку. Закон говорить, що вони повинні дістати решту своєї платні при скінченню сесії, одначе показується, що вони дістали решту платні перед 1 травнем, поки податок увійшов у життя, або перед 4 травнем, поки підписав його поручник-губернатор. Таким робом двопроцентового податку не відтягнено з їх чеків, хоч з платні інших робітників податок відтягнено. Посли застереглися також від знижки своєї платні в цім році. На сесії леґіслятури вправді перейшла ухвала, що посольська платня має бути знижена з 1,800 на 1,674 долярів, одначе знижка має рахуватися аж від 1 січня 1934 [illegible].

ЖАХЛИВА ПІМСТА.

В селі Мильськ, рожинської волости, на Луччині, недавно трапилась подія, яка своєю оригінальністю порушила населення села й околиці. Ото 60-літня Горпина Іщук, не зважаючи на свій вік, була любкою слюсаря Олександра Працуна, 30 літ, родом з Галичини. Іщукова була заможня й обіцяла все своє господарство записати любкови, та щось з тим постійно відтягала. Це дуже обурило Працуна, який рішив покинути свою стару „любку", але передтим постановив суворо пімститися. З тою метою Працун змонтував ґранату і, закравшись на горище дому Горпини, почав звідти викидати на подвіря клубки ниток, до одного з яких була прикріплена ґраната. По якімсь часі Іщукова вийшла на двір і зауваживши нитки, стала їх збирати. В той момент ґраната вибухла і так тяжко поранила жінку, що вона в годину по випадку померла. Працун по доконанім злочині втік. Його шукають. Так траґічно скінчились молодечі залицяння старенької Іщукової.

16 СТРАЙКЕРІВ ПРИЗНАЧЕНІ НА ДЕПОРТАЦІЮ.

З Принс Руперт, Б. К., вислано шіснацятьох страйкуючих майнерів, які мають бути депортовані до Фінляндії, Юґославії та інших европейських держав. Депортовані робили давніше в Еніокс.

„ТЕРОРИЗМ В ЕВРОПІ".

Під таким заголовком написав лондонський представник часописів Савтгема в Канаді, А. С. Комінґс, статтю про урядування палкою, тортурами й тероризмом в середній Европі, або, точніше говорячи, в Німеччині, Італії, Польщі, Угорщині, Австрії та Югославії. В статті присвячено спеціяльну вагу польському теророви над Українцями. Свої інформації він спирає на донесеннях чосопису „Манчестер Ґардіен".

ЗАМОК, ЩО НЕ ПІДДАЄТЬСЯ ВЛОМНИКОВИ.

Один вязень, що відсиджує в тюрмі стейту Месечусетс кару за влом, винайшов новий рід замку, який не піддається ніякому вломникови. Вязень хоче дістати патент на свій винахід. Кажуть, що цей винахід зробить революцію у виробляванню замків.

ПОРОЗУМІННЯ ЧОТИРОХ ДЕРЖАВ ПІДПИСАНО

ХОЧУТЬ ЗАТРИМАТИ МИР В ЕВРОПІ ДВАЦЯТЬ РОКІВ.

РИМ (Італія). — Мусоліні заявив у сенаті, що вже підписано почвірне порозуміння між Італією, Францією, Англією й Німеччиною. Порозуміння підписане на 10 років з тим, що коли за два роки до кінця його терміну не буде заяви якоїсь держави про розрив порозуміння, то воно автоматично продовжиться ще на 10 років. В порозуміння входить також питання ревізії мирових договорів, але відповідно до статута Ліґи Націй.

Держави зобовязуються всі свої непорозуміння вирішувати способом мирних переговорів та розуму. Порозуміння передбачає можливу невдачу конференції для розоброєння та світової економічної конференції й на цей випадок є спеціяльна увага, що це порозуміння буде правосильним і при невдачі ріжних міжнародних конференцій.

ПОЛЬЩА МОВЧИТЬ.

ВАРШАВА (Польща). — Вістка про підписання почвірного союза ще не викликала в Польщі ширшого відгуку. Покищо польська преса та політичні діячі мовчать. Раніше були пороблені заяви з ріжних сторін, що Польща не визнає ніяких договорів, де зачіпалосяб її, коли такі договори будуть пороблені без її участи й згоди.

НІМЕЧЧИНА МАЄ НОВІ НАДІЇ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Почвірне порозуміння викликало в Німеччині нові надії на те, що вона нарешті дістане право зброїтися нарівні з іншими державами, а також, що їй пощастить тепер поволі добитися ревізії Версайського мира. Тут задоволені з того, що колиб міжнародня конференція для розоброєння не вдалась, то тоді можливе в цій справі порозуміння між державами почвірної згоди.

ФРАНЦУЗИ ЗАДОВОЛЕНІ.

ПАРИЖ (Франція). — Французька преса висловлює задоволення, що наступило порозуміння між Францією й Італією. Це порозуміння приведе нарешті до спокійного й добросусідського співжиття цих двох держав сусідок, що має відбитися корисно не лише на їх власному становищу, але й на становищу в цілій Европі.

АНҐЛІЙЦІ ДИВЛЯТЬСЯ СКЕПТИЧНО.

ЛОНДОН (Анґлія). — Члени Партії Праці не дуже захоплені почвірним порозумінням і вважають, що це порозуміння роздувається й значіння його переборщується. Навпаки, провідники робітництва занепокоєні тим, що підписання цього порозуміння вказує на безнадійність успіху праць конференції для розоброєння.

НЕВДАЧА В ЛЕТІ МАТЕРНА.

МОСКВА (СССР). — Американський летун Матерн, що летить довкола світа, був змушений перервати свій перелет з Омська до Чити біля міста Прокофєвск, яке лежить у віддалі 350 миль від Новосибірська. Причини примусового злету на землю в мало відомому місті, яке навіть не має летничого поля, ще не відомі.

На допомогу Матернови вилетіли радянські летуни та механіки з Новосибірська з відповідними інструментами й матеріялами для направи літака.

НІМЦІ УСТУПАЮТЬ ЖИДАМ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Гітлерівський уряд був свого часу проголосив, що він позбавляє права німецьких Жидів спортсменів брати участь у складі німецьких спортовців на міжнародній спортовій Олімпіяді, яка має відбутися в Берліні в 1936 році. Бюро для влаштування Олімпіяди заявило проти цього свій рішучий протест і загрозило, що Олімпіяда відбудеться в іншій державі, а не в Німеччині.

Тепер уряд Гітлера заявив, що він відкликає свою постанову щодо обмеження прав Жидів у спортовій діяльности.

НЕ ПУСКАЮТЬ ДО БАВАРІЇ АВСТРІЙЦІВ НЕФАШИСТІВ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Баварський уряд видав наказ, щоб до Баварії не пускали вільно, як це було сотнями років дотепер, Австрійців з провінції Зальцбурґ. Тепер усі Австрійці, що бажають приїхати до Баварії, мають їхати в певний пункт на кордоні, де будуть перепускати до Баварії лише тих, що виказуться членами націонал-соціялістичної партії.

КОНЦЕРТ КОЛЕССІВНИХ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Тут відбувся з великим успіхом концерт великої европейської слави української піяністки Любки Колессівни та її сестри віольончелістки, Христі. Преса пише з захопленням про концерт великої піяністки та вже знаної, хоч ще дуже молодої, її сестри.

Любка Колессівна кождого разу виказує все більше удосконалення й віртуозність, а її сестра Христя, хоч ще дуже молоденька віольончелістка, вже тішиться славою першорядної артистки.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ПЕРЕДОДНІ ВЕЛИКИХ НАРАД

За кілька днів розпічнуться в Лондоні наради Світової Економічної Конференції, на яку звернені тепер очі цілого світа. Всі свідомі того, що там може вирішитися доля наступних десятків літ, та що та конференція, якщо буде успішна, може ввійти в історію як одна з найважніших світових подій. Чи до цього прийде, ще не знати, але можна сподіватися, що там таки знайдуть якийсь шлях до порозуміння.

Ота конференція буде теж зворотною точкою в американській політиці. Бо треба мати на увазі, що її скликано заходами Ліґи Націй, яка уложила програму нарад. І Ліґа Націй буде потім дбати про те, щоб ухвали, які западуть на тій конференції, були виконані. Вже це мусить зблизити Злучені Держави до Ліґи Націй і до Европи.

Та, не дивлячися на це, треба мати на увазі, що теперішня адміністрація цілком отверто заявляється за зміну дотеперішнього курсу американської політики супроти Европи і світа. А це відноситься до цеї політики, якої представниками були бувші президенти Гардінґ, Кулидж і Гувер, котрі, як представники републиканської адміністрації, були речниками американського відокремлення. Вони то твердили з економічного боку, що Америка є найбагатшою країною, яка має все, чого їй треба, і яка для себе вистарчає. І тому не мусить оглядатися на інші краї. Вона може себе навіть економічно відгородити. І жити в добрі.

Депресія останніх літ довела ту науку до цілковитого банкроцтва. Люди приходять до переконання, що відокремлення, яке дораджував Джордж Вашинґтон, було добре сотки літ тому, а є погубним у теперішніх часах. Бо коли тепер не може бути добра з того, коли одна кляса визискує другу і доводить її до жебрачої торби, то не може бути добра і в багатій державі, коли інші в нужді й банкротують.

Модерне господарство у світі доказує, що нужда одного краю потягає за собою крізу в інших краях. І тому простий розум наказує, що годі якійсь державі, хочби не знати як багатій, відмежувати себе від інших. Тому саме приходить тепер до того, що без загального порозуміння держав в економічних справах не буде в світі дійсного звороту до ліпшого.

Тому саме зїдуться тепер представники держав світа перший раз на такі спільні наради. Америка скінчила зі своїм відмежуванням і приступає теж до тих нарад.

„МОСКОВСЬКА НАТУРА".

(З нових книжок).

Відколи пересічний читач прийшов до переконання, або що найменше відчув, що на його долю впливають події в найріжніших сторонах світа, деколи далеко від нього положених, від того часу зросло зацікавлення до описів чужих країв, до історії чужих народів і тим подібних наук. Кождий великий переворот в історії викликає ще зацікавлення такими питаннями, як: чому цей нарід заховувався в революції сяк чи так. Деколи чується, що він заховувався так, як заховувалисяб інші народи, а деколи чується, що він заховувався інакше. Питаємося тоді себе: чому саме цей нарід заховується так, а не інакше?

Доходимо в цей спосіб до питання вдачі, або характеру народу.

Російська революція, з природи річи, викликала багато подібних розглядів. Вона вже самими своїми розмірами та ґрунтовністю перевороту заставляла людей думати над подібними питаннями. В пів покоління після перевороту люди все ще добачують у російській революції багато невияснених сторін. Багато подій цеї революції вони не можуть пояснити собі інакше, як тільки припускаючи, що люди, які цю революцію робили, були в основі дещо інакші від інших людей.

Цікавилися такими питаннями особливо люди й народи, які в подібних ситуаціях, у яких знайшовся російський нарід при кінці війни, заховуються дещо інакше. Відноситься це передовсім до Анґлійців, які відчувають це інстинктом, що того роду перевороти, як російська революція, є проти їх душевної конституції. Звідти й велика популярність серед Анґлійців таких книжок, що говорять про російську вдачу.

Останніми часами значною популярністю тішиться опублікована в Канаді книжка під наголовком:

THE RUSSIAN EMERGES: A Native Assessment of the Soviet Experiment. By NICHOLAS IGNATIEFF. Toronto: The Macmillan Co., 1932.

Автор цеї книжки є родовим російським дворянином: Революція загнала його в Канаду, де він працював спершу як робітник, потім як інжинір. Він пізнав анґльо-саксонські політичні інституції й мав нагоду порівнати їх з російськими. Він пізнав Анґлійців і мав нагоду рівнати їх з Москалями. Тому його книжка представляє чималий інтерес.

На думку Іґнатієва, висказ Лінколна· „Правління народу народом і для народу" є типічним висказом Анґльо-Саксонця та основою американської й анґлійської демократії. З Анґлії й Америки ця засада поширилася по всьому західньому світі. В Анґлії ця засада демократії приймається і переводиться в дійсному життю завдяки анґльо-саксонському пошануванню закона, самодисципліни та постійности характеру людей, словом, душевній зрілости Анґльо-Саксів.

У супротивности до характеру Анґльо-Саксів, характер Москалів виразно незрілий. Дітвацтво російського характеру видно в непошануванню Москалями закона, в браку самодисципліни та в браку пошанування прав інших людей. Що це є дітвацькі признаки вдачі, це пізнає кождий, коли собі тільки пригадає, що дитина не знає пошанування правил поведення, що вона не знає самодисципліни й не шанує прав іншої людини. Дитина це природний анархіст, що бунтується проти всякої влади чи порядку. Одиноке право, яке вона розуміє, це закони любови й ненависти, або послуху й підлеглости силі. Ці прикмети проявляє в своїм політичнім життю Москаль.

Для Москаля є тільки одна демократія, а саме почуття рівности кождого чоловіка перед Богом.

„Віче", начальна управа в князівських часах у Київі, Новгороді, Пскові, не складалося з представників народу. Це були самі міщани. Вони вибирали князя. Вибирали часто чужинця. Від нього домагалися не правління відповідно до певних правил, як це є в Анґлії. Він мав бути справедливий і добрий у часі мира та відважний у часі війни. Щоби зясувати коротко ідеал цього правління, треба би провідне гасло Лінколна перефразувати так: „Правління народом для народу справедливим, добрим і відважним князем". Як князь не сповняв цих вимогів, віче часто його скидало, проганяло або й убивало.

Іґнатієв каже, що цей ідеал відповідає дітям. Діти не вибирають провідника зпоміж себе, але легко віддаються проводови старшого, особливо такого, що вміє приєднати собі їх прихильність. Зате, як учитель не зєднає собі учеників, вони легко перемінюються в диких бунтарів.

Старинне „віче" подобало більше на зібрання дітей, які не знають самодисципліни, ніж на збори дозрілих горожан. Арґументи часто вирішувано явною бійкою. У Новгороді звичайно билися на мості на Волхві, а противники скидали себе безцеремонно в воду.

Свій дітвацький характер Москалі заховали ще й досі, каже автор. Знають про це американські наставники, які дуже люблять мати під собою робітників Москалів. Як тільки їх зєднаєш для себе, вони останні жили витягнуть для тебе, не питаючи про свої права. Отсе є головна ріжниця: людина західньо - европейської культури думає про права; Москаль — про батьківське відношення. Про права думає анґлійський селянин у своїх відношеннях до дідича. Він не дозволить себе бити в лице. Москаль на це дозволяє, якщо дідич назагал заховується супроти нього по батьківськи: не бокує, не держиться далеко, а веде його, як батько діти, як він на Великдень з ним цілується.

У багатьох справах рішає це батьківське, родинне відношення, бо родина в Москалів має багато ширше розуміння, ніж в Анґлійців. Партії в Росії спиралися на місцеві інтереси, а не на програми з народнім представництвом. Російська інтеліґенція пробувала пересадити на російський ґрунт західньо-европейські взірці, але російські маси це відкинули, і тому російська інтеліґенція у великій революції з 1917—1919 року загинула.

В арґументах Іґнатієва є багато такого, що заставляє людину думати про обсервовані факти. Але є тут і річи хибні, як, наприклад, коли він говорить про московську вдачу, а наводить на доказ українські центри. Хіба, що він хоче сказати, що й Українці є, чи були, такі як Москалі.

Колиж він порівнює Москалів до дітей, то тут він уже підсуває, що московська вдача певно не є остаточно закінчена. Коли з дитини виростає дозріла людина, то й з московського дітвацтва може вирости з часом інша, більше дозріла вдача, як не зовсім така, як анґльо-саксонська, то бодай подібна до неї.

ЕТИМОЛЬОҐІЧНО-СЕМАНТИЧНІ ЗАМІТКИ.

—o—

Солдат. Кожен знає, що слово солдат походить від німецького Soldat, звідки теж і слово „жолд". Але як повстало Soldat? Над Райном і на інших німецьких землях стояли римські залоги. Вояки в тих залогах одержували платню за свою службу. Доброю золотою монетою був тоді solidus (розуміється nummus, гроші), цебто повновартісні гроші. В часах фінансової скрути римська держава робила лише позолочені гроші, numi subaerati. Та вояки не хотіли приймати таких грошей, і домагалися повновартних, solidi, скорочено soldi. А той, хто брав soldi, був soldat. Отже звідси і наше „солдат".

Юшка чи росіл? Нарід каже юшка, а галицька інтеліґенція росіл (з розсіл). Нарід має слушність. Юшка — це старе слово на означення вивару з мяса чи чогось іншого. Корінь цього слова сягає індоевропейських часів. Той самий корінь стрічаємо і в латинській мові: ius, що має те саме значіння „юшка" (не змішувати з ius-закон). І нарід добре каже: юшка з мяса, юшка з сушеної садовини (з сушениці) і т. п. Натомісць росіл — це розсолена вода. І нарід каже: „росіл з квашеної капусти", а подібно до того — росіл із квашених буряків (хоч буряків при квашенні не солять).

Паморока. „Припадок паморокн" написав черновецький „Час" цілком добре. Нарід на цілому Підгірю вживає цього слова в тому значінні, як ужив його „Час", напр.: Паморокн вдарили йому в голову, запаморочила його огрівка і т. д.

Вуж. Хай Дід Огій ласкаво перекаже малій Лесі („Рідна Мова" ч. 3 ст. 102), що слово вуж у значінні мотуза не зникло з нашої мови, а жиє й досьогодні. Як поїде чоловік у ліс по дрова, а ввірветься йому якийсь мотуз чи ланцюх, і нема чим звязати, то крутить із пруття „вужевку" та звязує нею. А як вяжуть ялиці, щоб сплавляти їх рікою, то вяжуть їх не мотуззям, а теж такими, з грубого пруття плетеними „вужевками". Також той грубий мотуз, що ним привязують рубель на фірі сіна, називається „вужище". І довжина такого „вужища", то одиниця міри. Кажуть: „Його обійстя широке на пять вужищ". А як хто рано довго спить, то мати будить його з докором: „Ти спиш, а сонце вже підійшло на три вужища".

Скоблити. Деякі наші місцеві слова дуже давні. Так у Стрийщині кажуть: „скоблити бульбу" (але сиру, бо варену картоплю в лупині — „харити бульбу"), скоблити рибу і т. д. Слово „скоблити" виводиться від індоевропейського коріня; напр. в латині scabo визначає те саме, а scabies — хороба луплення шкури, лишай.

Чому в Галичині слово „піп" згірдне, а „попадя" і „попадянка" чи „попович" ні? Був двір і село, пан і мужики. Пан мав „ксьондза", а мужики — „попа". У пана його „ксьондз" був чимсь кращим, вищим за „попа". Мужики це знали й нераз чули. Тому, шануючи свого „попа", не називали його тим згірдним для пана йменням, але так, як пан свого. Згодом і для них те ймення, згірдне для пана, стало теж згірдним у буденнім уживанні слова, бо в піснях і досьогодні вживається його в старому, почесному значінні. Але латинський священик („панський") не мав „попаді", „попадянок" і „поповичів", і не було кого протиставити нашим попадям, попадянкам і поповичам, тому ті назви задержали своє давне, почесне значення.

Стрий.

Проф. Михайло Білик.
„Рідна Мова".

Гліб Лазаревський.

ГЕТЬМАНЩИНА

(Проф. Дмитро Дорошенко. Ілюстрована історія України 1917 — 1923 р.р.).

(19)

А за часів по лютневій революції він ніяк не міг опосісти посаду, якаб задовольнила це самолюбство.

За тимчасового уряду на куратора київського шкільного округа було призначено значно молодшого від нього, можна сказати до деякої міри його учня, Василенка, а йому довелося опосісти посаду його помічника. Правда, потім його було призначено на куратора, але тоді, коли Василенка було призначено на посаду товариша міністра.

За часів гетьманату той же Василенко був міністром народньої освіти, а він, дійсно заслужений український діяч, член старої громади, довгорічний редактор „Київської Старини" тощо, був лише членом Ради Міністрів.

І тому, коли його близький родич Ігор Кістяківський звернувся до нього з пропозицією обняти теку міністра народньої освіти в новоутвореному кабінеті Гербеля, старий, не зважаючи на всі зауваження, умовлення та заперечення з боку рідні та друзів, погодився на це, на свою загибель, бо большевики замордували його в літі 1919 року, саме — як колишнього гетьманського міністра.

„Та проте зовсім не відповідає правді верзія, яку поширюють вороги гетьманства, ніби Національний Союз проголосив повстання у відповідь на акт про федерацію, ратуючи, мовляв, самостійність України тощо, та ніби цей акт був підготовлений усією попередньою діяльністю гетьманського уряду" — зазначує шановний автор на сторінці 416.

Таке твердження шановного автора вже зовсім не „точне". У своїм відомім оголошенню з 15 листопада 1918 року Директорія прямо зазначила, що „останній зрадницький акт гетьмана Скоропадського про скасування самостійности Української Держави" примусив „залишити мирні заходи" й покликати українське громадянство до зброї.

Шановний автор покликується на те, що нібито небіжчик Р. Лащенко, один з учасників засідання 14 листопада 1918 року, на якому було вибрано Директорію, в своїх спогадах каже, що змовники ще нічого не знали за гетьманську грамоту в справі федерації.

Але тут є якесь явне непорозуміння, і може Лащенко каже за формально видану грамоту, бо, повторюємо, ще напередодні 14 листопада увесь Київ знав про поворот гетьмана до федерації, й небіжчик Лащенко тоді вже казав авторови цих рядків, одному з членів правничої комісії Національного Союза, що цей поворот матиме за наслідок негайне отверте оголошення повстання проти гетьмана й що незабаром буде офіціяльно вибрано Директорію, якої склад зже намічувався.

Шановний автор увесь час уживає заходів доказати, що гетьман і його уряд увесь час будували Самостійну Державу, а за федерацію не було й мови (стор. 416).

Коли справді в гетьмана — а думки гетьманів завсіди були невідомі народови — увесь час була мрія лише про самостійну Україну, то тим траґічніша його доля. Але щодо його уряду, то мимоволіж згадується надруковане в „Берлінер Таґеблят" з 19 серпня 1918 року відоме інтервю голови Ради Міністрів, Лизогуба, де він заявив, що керівничі кола на Україні в справі відносин до Росії стоять на ґрунті Переяславської умови і що на цій базі можуть бути укладені майбутні федеративні зносини з Росією.

Лизогубови довелося спростовувати це, — нібито його добре не зрозуміли, — але факт залишився фактом навіть щодо „мови", а щодо постійних думок за це то й казати нічого.

І ось повстання було оголошене.

Це тепер, коли доводиться згадувати за нього, згадується й за його надзвичайну популярність, і тому робиться мимоволі враження, що це річ була занадто легка.

Але тоді, коли доводилося розпочинати його, це була досить ризиковна гра. Правда, надій на українське селянство було багато, гадалося, що й українські військові частини не заведуть, алеж проти були: численна російська офіцирська залога, російські формування і, кінець-кінцем, грізні німецькі баґнети.

Повстання блуо оголошене. Київ, російське та жидівське його населення навіть великої уваги зпочатку не звернули на це повстання. Воно дало лише теми для насмішок над цією „авантурою бандитів" у російській пресі, у виступах ріжних російських куплетистів.

Вже на другий день у Київі курсували чутки про те, що повстанців цілком розбито й Петлюру та Винниченка везуть до Київа у великій залізній клітці.

Підчас того Київ був неначе завойований. По його вулицях замаячіла сила військових у давній російській формі з найріжноманітнішими ознаками на рукавах: тут були й трикольорові національні, й двокольорові монархічні, й навіть цілі іконостаси з хрестами, черепами тощо. Ґрафа Келлера було призначено на головного команданта всіх збройних сил з підпорядкуванням йому всієї цивільної влади.

Ці всі військові поводилися як у дійсно завойованому місті: реквірували собі силу помешкань (головно українських установ і інституцій), поводилися там у суто вандальський спосіб, нищили українські прапори, портрети та погруддя Шевченка, вивозячи коштовні річи на праві „военної здобичі".

Виявилося проте незабаром, що ґраф Келлер дуже мало дбає за захист гетьмана Скоропадського, гадаючи самому стати на його місце. Його було усунено й призначено князя Долгорукова, що в своїх наказах присягався вмерти серед свого війська.

Захищаючи Київ, оголошувано мобілізації за мобілізаціями. Розліплювано всюди оголошення: „Героем можешь не быть, но добровольцем быть обовязен"; але мобілізації ці, не зважаючи на силу російських офіцирів у Київі, на пишні обіцянки російських партій дати військо в 100—200 тисяч, — не давали великих наслідків.

Гетьман траґічно наївно гадав, що своєю грамотою він здобуде підтримку російських кругів, російських офіцирів.

Але ніхто не відгукнувся на його заклик „стати грудьми на захист України й Росії".

Не допомогли ні його наказ армії Української Держави з 15 листопада, де він закликав „до схоронення й зміцнення державного ладу", ні його грамота до громадян-хліборобів з 19 листопада, де він закликав „утворити свою хліборобську узброєну силу в противовагу розбишакам". Все це було вже запізно.

Українці не мали ніякого бажання захищати Росію, яка знову прагнула проковтнути Україну, й цілим натовпом перебігали до повстанців. А Росіянам абсолютно не була потрібна Україна, як Україна з її гетьманом.

„Мавр зробив своє діло, Мавр може відійти", так поставилися тоді всі ці Росіяни до гетьмана.

Гетьманови довелося дуже скоро розчаруватись у надіях, що акт про федерацію з Росією здобуде йому активну піддержку з боку російських кругів на Україні, особливо серед колишніх російських офіцирів" (стор. 419).

А тимчасом повстання було надзвичайно популярне, ширилося.

„З наступом Петлюри з Київа й з України почали панічно втікати Росіяни, ті самі Росіяни, що ще так недавно доказували, нібито нема жадного самостійницького руху, що все на Україні є на боці Росіян. Тепер ці всі проповідники втікали, панічно боячись не тільки Директорії, але й кожного українського козака" (Черячукін, стор. 214).

(Далі буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Вейтер підходить до столика знайомого, постійного гостя та каже:

— Прошу пана, ваша пані добродійка бажає з вами говорити крізь телефон.

— „Бажає"? — коли так, то це мусить бути чиясь інша жінка.

—o—

Жінка (до чоловіка): Знаєш, що Капарчукова має такий самий капелюх, як я!

Чоловік: А ти хотіла би грошей на інший капелюх?

Жінка: Так. Думаю, що то булоб дешевше, ніж перепроваджуватися до іншої камениці.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В ОБОРОНІ СВОГО ПОВІТУ.

В 92 числі „Свободи" був поміщений допис гром. Федоровича під заголовком „Чому ми не здобули своєї державности, або історія Бродів".

Село Пониковиці, про котре згадано в тім дописі, я оставив тому 10 років. Служив я в українській армії й брав живу участь у народнім життю нашого села. Знаю теж інші села в повіті.

Правдою є, що до війни були наші села в Брідщині закацапщені, але було й багато свідомих українських сіл. Було в нашім великім селі, разом з присілками, 7 коршем, але це не була вина наших людей. Бо пияків у селі було мало й ніхто з господарів маєтку не пропив.

Кацапщина ширилася тому, що москвофільські діячі затягали наших людей до читалонь Качковськомо й у тих читальнях туманили людей кацапськими книжками. Але все те було вже на упадку до світової війни.

„Сельроби" розмножилися завдяки аґітації Дуткевича, що його вислали „Українські Щоденні Вісти" з Америки до краю на наші села, щоби загніжджувати там новочасне москвофільство. Але й тому приходить кінець. Одержую з повіту листи, в яких мені доносять, що молодь по селах уже покидає ряди „Сельробів", бо пізнала, що це за пташки. Тепер наша молодь у брідськім повіті гуртується в читальнях „Просвіти", в товариствах молоді „Молоді Каменярі", в Сільськім Господарі і в інших наших народніх, чисто українських організаціях.

Як наш нарід повстав до боротьби з польським наїзником, то наш повіт Броди також не остався позаду інших повітів. З невеликого села Чехів, яке було довгий час закацапщене, прийшли одного дня до Бродів 150 хлопців, котрі зглосилися до служби в українській армії. З Ясенова виставлено цілий курінь. З нашої Пониковиці пішли до боротьби за Україну понад 400 хлопців. За Австрії було далеко більше наших хлопців в армії, але зате не полягло їх навіть у порівнанню стільки, скільки полягло їх у боротьбі за українську державу. Брідські сотні вславилися у боротьбі з Ляхами під Малеховом, Сороками і Львовом. Багато полягло там брідських хлопців. Золочівська 4 бриґада складалася на половину з брідських стрільців.

Пятий полк Січових Стрільців (С. С.) мав у першім курені самих хлопців з Брідщини. Той полк зістав розбитий 45. большевицькою дивізією в селі Татаринка під Бердичевом. З кількох сотень брідських хлопців осталися тоді живими всього кільканацять недобитків, а решта наложила головами.

Лягли в тім переконанню, що сповнили свій національний обовязок, який взивав їх до оборони вітчини.

Я не знаю за ніяких дезертирів, крім одного випадку, де сусід, десятник Української Армії, вбив сусіда, що ховався і не пішов служити до української армії. А позатим наш повіт гарно списався в боротьбі за волю України.

А по війні продовжує далі свою роботу, яка змагає далі до нашого визволення. Наш повіт бідний, бо потерпів ще за світової війни. Тому збираймо тут в Америці матеріяльну поміч для нього, а при нашій помочі там знищиться кацапщину до ґрунту. Таке я роблю тут у Бінґемтоні. Тут зібрав я кілька долярів і вислав на передплату журналу для молоді, „Каменярі", для 70 наших селян. Тут в Америці зібрали ми гроші на наш Народній Дім в Пониковиці, на наш Сирітський Захист у Бродах, і так далі повинні ми робити, а тим допоможемо нашим провідним одиницям у повіті наш повіт ще більше піднести. І це буде розумна робота, з якої буде хосен.

Олекса Смик,
бувший С. С. з 5. полку.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. У. Н. Союза, від. 341, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11 червня, в годині 1.30 пополудни, в У. Н. Домі. Взивається членів прибути на означений час, бо буде справоздання з конвенції та інші справи до полагодження. — Ст. Г. Палівода, секр.

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ.! УВАГА!

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

:——::——: влаштовує :——::——:

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ СВ. ЙОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ ПРИ МОРТОН УЛИЦИ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1933 РОКУ

В ПАРКУ "ZATKO'S GROVE", HILLSIDE, N. J.

Початок в годині 1-шій пополудни.

Запрошується всіх Громадянок, а й Громадян і весь український загал до численної участи. Орхестра перворядна приґраватиме гостям до танків. Всі, як молоді так і старші, будете нею вдоволені.

Як їхати: Наші боси відїжджають і забирають гостей до парку два рази з слідуючих місцевостей: Година 12.30 з Morton St. коло церкви і з Van Buren St. коло школи (діл міста). Година 1.30 з Morton St. і Van Buren St. Хто спізниться через два рази, просимо брати бос з Broad St. число 10 або Elizabeth-Irvington, з Irvington Center, а злізти на Bloy St., Hillside, N. J., і йти впрост до парку. — **Комітет.** 132-3

УВАГА! НЮ ЙОРК, БРУКЛИН І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ШКОЛА В АСТОРІЇ
запрошує всіх на

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

——: котрий відбудеться :——

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1933 РОКУ

В ЧЕСЬКІМ ПАРКУ і ҐАЛІ — BOHEMIAN PARK AND HALL,
29-19 — 24th AVENUE, ASTORIA, L. I.

Парк отворений від 11-тої години рано.

Музика добірна. ——:—— **Вступ 40 центів.**

Гримадяни й Громадянки! Приходіть всі громадно на пікнік та причиніться до піддержки народної справи, бо тільки Ваша численна участь додасть нам сил в удержанню Української Народної Школи. Комітет добирає всіх можливих старань, щоби задоволити як старших так і молодіж. Ми певні того, що загал буде задоволений. 130,2

На пікніку, на просторій ґалі буде приґравати першорядна музика, **а пікнік відбудеться без огляду на погоду.** За повне задоволення ручить — **Комітет.**

УВАГА! УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ШКОЛА В НЮ ЙОРКУ УВАГА!

:——::——: уладжує :——::——:

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

У ЧЕСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В СУБОТУ, ДНЯ 10-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1933 РОКУ

В CHRISTODORA HOUSE,
COR. AVE. B & E. 9th ST., NEW YORK CITY.

Початок в годині 7:30 ввечір. —— **Вступ 35 центів.**

Орхестра Гайворонського, діточе представлення, співи, вірші і музичні соля. — Гостям дуже раді! 132

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З АЛЕНТАВН, ПА., І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛ. ПАРОХІЯ В АЛЕНТАВН, ПА.

:——::——: уряджує :——::——:

ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1933 РОКУ

В ПРЕГАРНІМ ЛІСКУ (НІМЕЦЬКІМ), FULLERTON, PA.

Пікнік розпічнеться в годині 12-тій вполудне.

Буде грати першорядна музика, котра задоволить молодих і старших.

Будуть всякого рода покріпляючі напитки і перекуски, а до того ріжнородні несподіванки.

Автомобілями і троками будеться перевозити від Укр. Ґалі на місце пікніку від 12.30 усіх чесних гостей безплатно.

Шановні Родимці! На цей перший пікнік, котрий відбудеться в дуже гарнім місци, де кождий буде міг на свіжому воздусі в холодку гарно забавитися, запрошуємо щиро усіх громадян з Алентону і околиці, а за гарну забаву ручить — **Комітет.** 132

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАҐО, Ілл.

На Виставу.

Дня 9. квітня засновано філію Комітету Української Світової Вистави при українській православній церкві Пресв. Тройці. До комітету ввійшли: Єндзійовський, голова; А. Олеськів, секретар; Анна Сенчук, касієрка; контрольна комісія: п. А. Пікульська, Оля Порута і добр. Читвінський дорадник; голова церкви добр. Січевський.

Досі зібрано отсі жертви:

На зборах 9 квітня: добр. Кульпак 5дол.; П. Кулиняк 3 дол.; по 2 дол.: о. В. Дяків, А. Багрій, М. Батюк; по 1 дол.: Слижук, М. Булка, В. Капустянчик, Скульський, Чипіль, А. Яремій, Гнатишин, А. Федорчук, Н. Боруцький, О. Штоґрин, Олійник (мол.), М. Крук, Й. Коцовський, Дзямон.

Дальша збірка: Українська Молода Громада при православній церкві 10 дол.; Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 66, 10 дол.; Сестр. св. Ольги при прав. церкві 5 дол.; Товариство ім. І. Франка, від. 93, 5 дол.

Від СУС збирав М. І. Слижук.

Пані Марія Слижук, М. Н. Слижук, Марія Добжанська, гром. Січевський по 2 дол.; Н. Дзяман, М. Тимчук, Д. Карман, П. Зубінський, С. Слижук, д-р Ґ. Ґ. Скеґар, А. П. Федорчук, Н. Кирилюк, М. Сенчук, В. Влошак, В. Добжанський. — Разом $77.00.

За Комітет:
М. Єндзійовський, голова;
Анастасія Олеськів, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ДЖЕРЗІ СІТИ, Н. ДЖ.

З прощального вечорка на українських інвалідів.

Дня 5. червня ц. р. при кінці зборів Американсько-Українського Жіночого Демократичного Клюбу члениці влаштували несподіваний прощальний вечорок своїй предсідательці, пані Анастасії Ваґнер, з нагоди її відїзду на відвідини до Рідного Краю. Вечорок почала секретарка Клюбу, п. Евгенія Дмитрів. Вона в імени всіх члениць у коротких, гарних словах попрощала предсідательку з побажанням щасливої подорожі і скорого повороту. Притім вручила їй китицю квітів і фонтанове перо на згадку, щоб ним писала вісти з Рідної Землі.

Предсідателька А. Ваґнер була дуже врадувана такою милою несподіванкою й зі слізми в очах подякувала присутним членицям за їх щирість і товариську любов. — Потім всі засіли до скромної вечері, при котрій, згадуючи про Рідний Край, не забули і про наших українських інвалідів У. Г. А. На поклик Евгенії Дмитрів присутні зложили жертву на українських інвалідів в сумі $7.25, котрі віслано через Обєднання.

Присутна.

НІМЕЦЬКА МОВА В АЛЬЗАЦІЇ ТА ЛЬОТАРИНҐІЇ.

У деяких часописах Альзації та Льотаринґії (себто в тих німецьких провінціях, що на основі верзайського мира дісталися Франції) появилися були чутки, що державним службовцям відберуть додаток до платні, який вони дістають за це, що мають більше праці наслідком урядування в двох мовах, себто французькій та німецькій. У тих чутках добачував дехто, що французька влада прикаже закинути німецьку мову, яка досі дозволена в державних установах.

Тепер усі ці вістки урядово заперечили та рівночасно пояснили, що ті чутки зродилися тому, що процедура виплати платень останнім разом трохи протягнулася і тому службовці не дістали були згаданої доплати, що виносить 16% їх платні.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член від. 155 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені стали великою помічю у моїм теперішнім прикрім положенню. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Іван Швайлик.

НАКАЗ Ч. 1.

До Чорноморських Січей в Злучених Державах і Канаді.

1-го червня 1933 р.

1. Згідно з постановою Ради Старшин Чорноморських Січей з дня 19-го мая 1933 р. перебираю я на себе Інспекторат над Чорноморськими Сотнями і військовими Школами Старшин і Підстаршин.

2. Командантом Військової Школи ч. 1. в Злучених Державах призначую сотника Д. Білецького, старшину для окремих доручень при Українській Армії.

3. Отаманови Чорноморських Січей, Е. Драґінді, наказую разом з командантом Школи ч. 1., Д. Білецьким, запросити досвідчених професорів.

Ґенерал В. Сікевич.

До всього членства Січового і громадянства Ню Йорку і околиць.

За порозумінням Головної Управи і команданта Школи запрошено слідуючих професорів:

Д-р Л. Цеґельський: історія, ґеографія, література.

Проф. О. Бутинський: ґеометрія, топоґрафія, фізика.

В. Лехіцький: українська мова, граматика.

Д. Білецький: (загальна полева служба) військова тактика, стратеґія, фортифікація, військові закони, вишкіл стріляння.

Д. Чорнюк: військові вправи.

Рахунк. четар Салюк: військове діловодство, математика.

Д-р Н. Пелехович: червоний хрест та перша медична поміч.

Адвокат Ст. Ярема: спорт-атлетика і орґанізатор американських роджениців.

Перші виклади почнуться в пятницю, 9-го червня 1933 р. в льокалі II-гої Сотні, 181 Fleet St., Jersey City, точно в год. 7.30 ввечір. Всі записані учні мусять точно явитись. До Школи мають вступ всі Січовики і ті, які не належать до Січової орґанізації. Ті, котрі бажають вписатись до школи, можуть зголоситись кождої пятниці в тім самім часі на вище згадану адресу. (Огол.)

Здорові були!

УКРАЇНІКА В ЧЕСЬКІЙ ПРЕСІ

Від 1. Х. до 7. Х. 1932 р.

(3)

Від 13. до 20. IV. 1933.

18. IV. „Праґер Прессе" (Прага) повідомляє про появу нового українського журналу, „Критика", що виходить у Львові.

19. IV. „Народні Стршед" (Прага) містить замітку про виставу славянських ілюстрованих журналів, що відбувається тепер у Празі. На виставі є й українські журнали.

20. IV. „Лідове Новіни" (Брно) пишуть про непорядки в Чернівцях, що їх зчинили Українці спільно з Німцями-ґітлерівцями.

20. IV. „Венков" (Прага) те саме.

ч. 2/33. „Френштадске Новіни" (Френштат) містять українську леґенду про те, як св. Олена знайшла хрест, на якім був розпнятий Христос.

ЗАКАРПАТТЯ.

13. IV. „Одбой Прац. Венкова" (Прага) пише про суд у справі селян (з села Жденьова), що хотіли минулого року засадити бараболею землю, яка належить „Ляториці" і яка лежала облогом.

13. IV. „Фашістіцке Лісти" (Прага) зприводу заложення нової мадярської партії на Закарпаттю жалуються на активізм меншостей, що, по їх словам, колись пімститься на державі.

14. IV. „Жівностенске Слово" (Прага) повідомляє про новий закон, що призначує нові години (відчинення і замикання) для склепів.

14. IV. „Народні Освобозені" (Прага) пише про нові приписи про висоту процентів. На Закарпаттю, де досі можна було вигнати загальну суму процентів на 14—18%, тепер можна буде брати лише найвище вісім і пів проценту, і то в найнепригідніших умовах.

14. IV. „Народні Освобозені" (Прага) пише про крізу в родиннім життю. В цілій ЧСР в 1931 році було 11,145 розводів, з того на Закарпаття припадає 114.

14. IV. „Праґер Прессе" (Прага) пише про публікацію про Закарпаття, що недавно вийшла, а саме: „Технічні праці на Закарпаттю в 1919—1933".

14. IV. „Право Ліду" (Прага) пише про зїзд Робітничої Академії на Закарпаттю і про резолюції, які на нім були ухвалені. Висловлюється жаль зприводу того, що ріжні клерикальні культурні орґанізації дістають допомогу, а робітничі ні.

15. IV. „Венков" (Прага) пише про життя аґрарної партії на Закарпаттю і її розвій.

15. IV. „Чески Денік" (Плзень) повідомляє про те, що в пільзненськім окрузі будуть прочитані шість лекцій про Закарпаття.

15. IV. „Нашімец" (Оломуц) пише, що закарпатські Жиди також протестують проти переслідування Жидів у Німеччині.

16. IV: „Народні Освобозені" (Прага) інформує про акцію помочі голодуючим безробітним на Закарпаттю. В березні роздано кукурудзи 2,175 тон: на квітень є до диспозиції 4,500 тон.

16. IV. „Лідове Новіни" (Брно) реферують про розмову соц.-дем. посла Українця, п. Гусная, з кореспондентом „Курієра Львовского" про становище Українців на Закарпаттю супроти ревізіоністичних намірів. Гусная ствердив, що Українці на Закарпаттю є цілком льояльні супроти ЧСР і не можуть підпирати няких ревізіоністичних намірів; про це свідчить і те, що Українці брали участь на вічу ріжних партій Закарпаття, яке відбулось у цій справі в Ужгороді 18. III. Щодо становища галицьких Українців до цих намірів, посол відповів, що його партія не є підпорядкована подібній партії в Галичині і тому за галицьких Українців він не може відповідати. Щож до діяльности галицької військової орґанізації на Закарпаттю, то про це йому нічого не відомо.

17. IV. „Народні Лісти" (Прага) те саме, лиш під заголовком: „Підкарпатські Росіяни проти ревізії світових умов".

20. IV. „Народні Освобозені" (Прага) пише, що на Закарпаттю деревляний примисл (сухої дестиляції дерева) не зменшив виробу і працює далі.

20. IV. „Народні Освобозені" (Прага) стверджує на підставі звідомлення державного статистичного уряду, що з ЧСР в останніх роках більше осіб було викреслено з державної приналежности, ніж принято. Але на Закарпаттю було принято 1,747 осіб, а виключено лише 45.

20. IV. „Народні Освобозені" (Прага, пише, як в ужгородській громадській школі діти самі урядили кухню для бідних дітей і самі по черзі варили для немаєтних що дня зупу або ґуляш. Від 7. XII. до 6. IV. роздано 3,391 обідів і 490 кґ. хліба.

Від 15. IV. до 27. IV. 1933.

15. IV. **„Покрокови Обзор"** (Брно) містить замітку про свято Т. Шевченка, що уладили в Брні Українці.

20. IV. **„Моравскі Вечернік"** (Оломуц) пише про неспокої в Чернівцях. Був це нібито ґітлерівський прояв, до якого прилучилися й Українці. На поліції Українці казали, що Гітлер обіцяв помогти створити Велику Україну.

21. IV. **„Право Ліду"** (Прага) містить короткі підсумки з ріжних ґазет інших держав про політику Гітлера і його змагання основати самостійну Україну. Українські сепаратистичні кола нібито помагають у цім Гітлерови.

21. IV. **Народні Політика"** (Прага) повідомляє, що на Україні заноситься на новий процес проти професорів середніх і народніх шкіл, які нібито ширили сепаратистичний дух і продовжували працю зліквідованого свого часу Союза Визволення України. Цікаво, що в цім процесі буде виступати як свідок бувший голова радянського посольства в Празі, Аросев (дійсне назвище Панченко), а саме буде свідчити, що був конспіративний звязок між українськими вченими в Харкові та Празі.

21. IV. **„Мельніцке Зґледи"** (Мельнік) інформують про життя чеських кольоній у Польщі (на Волині). Звязок з Українцями ослаблений, бо Українці ставляться неґативно до дружніх відносин Чехів з Поляками. Таксамо терням в очах Українців є і те, що Чехи стоять культурно вище і мають ліпші успіхи в сільськім господарстві.

21. IV. **„Руде Право"** (Прага) — (комун.) містить лист чеських робітників (чотирох), який вони написали д-рови Славікови у відповідь на його промову в радіо про положення на Радянщині.

22. IV. **„Народні Лісти"** (Прага) передруковують з „Последніх Новостей" оповідання проф. Чернявіна, що втік з Соловецьких островів з примусових робіт, про тортури арештованих у Ленінґраді і т. п. Таксамо мучать арештованих і на Україні.

22. IV. **„Незавісле Лісти"** (Усті над Орліці) містять інформації про те, як на Україні нарід ненавидить большевиків, як вбиває комісарів, як убито багато офіцирів і т. п. (після Українського Бюлетеня).

22. IV. **„Чех"** (Прага) пише про те, що австрійський кардинал Ініцер, присутній на зборах українських орґанізацій у Відні, у промові висловив надію, що незабаром повстане самостійна Україна і що він сам особисто має все на думці українську справу.

22. IV. **„Еґерлянд"** (Еґер) пише про те, що на Україні викрито нову сепаратистичну орґанізацію між українськими комуністами.

22. IV. **„Ґренцботе"** (Братіслава) містить широку статтю про панслявізм, в якій зазначує, що доти не може бути мови про це, доки не будуть наладнані положення таких славянських народів, як Українці Хорвати і т. д.

23. IV. **„Подкарпатске Гласи"** (Ужгород) передруковують з „Ґазети Варшавської" замітку про намагання Німців основати самостійну Україну. Українські сепаратистичні кола користають з цього.

24. IV. **„Дойтше Фолькцайтунг"** (Ной Тітшайн) дивується, що всі нарікають на жорстокість ґітлерівців, а не звертають уваги на те, як мордують людей у ССС, а головно на Україні.

ЗІ СПОРТУ.

BROOKLYN, N. Y.

Junior Ukraine beats Ukrainian A. A.

Traveling from Brooklyn, N. Y., the Junior Ukraine baseball team took over the unbeatable Ukrainian A. A. of New Haven, Conn., before a large attendance.

Stephen Bilasz, the visitors' pitcher, held the home team hitless for five innings, only gave four hits and struck out nine. Weselik was tagged for seven hits, three of which were made by Yurucksо. He struck out thirteen.

The game proved to be full of action throughout. In the second inning, Yurucksо's single scored Kurylo. In the sixth frame both teams scored a pair of runs. Trufan, first man up for the Ukrainian A. A., got a single, the first hit for the team. Venechik followed with another, and both scored, when Omanzhuk sent the ball through third base.

The Junior Ukraine came back when Kanuika hit safely. Waselik then walked Staraszuk and Kurylo sent his team mates home on a two base hit.

In the eight inning, Kurylo got on base on an error, and scored on Chamill's hit, who in turn was sent home on Yurucksо's double.

The score:

Ukrainian A. A.

	ab	r	h	e
Trufan, 3b	4	0	1	1
Venechik, cf	4	1	1	0
Witowski, 1b	4	1	0	1
Omanzhuk, lf	4	0	0	0
W. Waselik, rf	4	0	0	0
Rawlick, c	3	0	0	0
Kootz, ss	4	0	1	0
Gawron, 2b	4	0	1	0
J. Weselik, p	3	0	0	0
	34	2	4	2

Junior Ukraine:

	ab	r	h	e
Bohan, 3b	5	0	0	2
Kanuika, 1b	5	1	1	0
Smitonick, 2b	4	0	1	0
Staraszuk, ss	2	1	0	0
Kurylo, lf	3	2	1	0
Halas, cf	2	0	0	0
Chamill, cf	2	1	0	0
Yurucksо, c	4	0	0	0
Sawitzky, rf	1	0	0	0
Hlushko, rf	2	0	0	0
Bilasz, p	4	0	0	0
	34	5	7	2

Two base hits: Yurucksо (2); Chamill; Stolenbases: Kurylo; Yurucksо (3); Trufan; Smitonick; Venechik; Omanshuk; Kanuika. Hit by pitcher: Kurylo. Walks: by Waselik, 2; by Bilasz, 1. Struck out: by Waselik 13; by Bilash 9.

Н. К.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 11 червня, в годині 1-ій пополудни, в церковній гали при Мортон ул. Проситься всіх членів прибути на цей мітинґ, бо є важні справи до полагодження .Також здасть звіт делегат з18 конвенції У. Н. Союза. Проситься також членів приносити свої старі грамоти до виміни на нові. — Павло Романишин, предс.; Іван Лисак, секр.; Стефан Стойко, кас.

ЦЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 93, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що піврічні збори відбудуться в неділю, 11-го червня, в годині 10 рано. Проситься членів прибути на час, бо є багато важних справ до полагодження. — П. Тітик, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 286, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний імтінґ відбудеться 11 червня, в годині 7.30 ввечір. Кождий член має явитись, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени, коли не вирівнають своїх залеглостий, будуть суспендовані. Делеґат здасть звіт з 18 конвенції. — Теодор Шмвйдей, предс.; Антін Світлик, секр.

АМБРІДЖ, ПА. Бр. св. О. Миколая, від. 276, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться 11 червня, в годині 2-гій пополудни, у власнім домі. Члени, довгуючі на старих родах обезпечення мусять вирівнати всі свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані, як таким членство більше не привернеться, хіба з заміною грамот на нове обезпечення. — Мих. Фук, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 11 червня, в годині 12.30 в полудне, в гали У. Н. Дому. Буде справоздання делеґата з послідної конвенції і є багато важних справ до полагодження. Напоминається довгуючих щоби вирівнали свої залеглости. — Микола Задерецький, предс.; Осип Запоточний, рек. секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 10 червня, в годині 7.30 ввечір, в гали словенській, 724 Лінард ул. Напоминається всіх членів, щоби явилися на зборах і кождий член має здади рахунок з балевих тікетів. Котрий з членів не віддасть на цім мітинґу тікетів, буде мусів заплатити за тілько тікетів скільки взяв. оДвгуючих членів напоминається, щоби вирівнали свої залеглости, бо в портивнім разі можуть бути суспендовані. — М. Федас, предс.; І. Сколоздра, кас.; Дм. Багрій, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 248, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 11 червня, в годині 7-мій вечір. Пороситься всіх членів прибути на означений час, бо маємо деякі справи до полагодження. Контрольори здадуть звіт за 6 місяців і делеґат здасть звіт з конвенції У. Н. Союза. Напоминається довгуючих членів, щоби явилися на тім мітінґу і сплачували свої залеглости. Котрий з членів хоче змінити свою грамоту, нехай принесе стару грамоту на мітинґ. Не явившийся на цей мітинґ член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Мих. Пик, предс.; Антін Зубко, кас.; В. Черніцький, секр.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана членкиня від. 201 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $25.

Юстина Борецька.

Добрий спосіб.

— Не так скоро на скрутах! — каже нервовий подорожний до шофера. — Мене жах збирає!

— Робіть, пане, так як я, — старається потішити його шофер — на скрутах примикайте очі.

—o—

Чоловік і жінка купаються в морі:

Жінка: Що ти тепер робив би, якби я топилася?

Чоловік: Не роби глупих жартів, тиж того не зробиш!

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

61.

Тарзан відразу перейняв усі звичаї отсих примітивних людей і старався точно додержуватися їх. Він знав, що це найліпший спосіб убити підозріння дикунів до нього. Він оселився в печері, яку йому показали, й там рішив вичікувати, що далі буде. Тарзан не звертав уваги на тих, хто не звертав уваги на нього, але був дуже приязним до тих, хто ставився до нього без підозрінь і прихильно. Між такими була Мараль, старенька мати того хлопця, якого він уратував.

Таксамо сестра хлопця, Реля, ставилася до Тарзана по приятельськи й не боялася його, як інші. Мати й донька до Тарзана ставилися з подякою за вратування хлопця. Тарзан любив багато розмовляти з Маралею, яка визначалася своєю інтелігентністю. Мараль розповіла, що вона походить з Зораму, звідки її викрав теперішній її муж Еван. Притім вона розповіла, що дівчата з Зорану славляться красою в цьому примітивному світі.

З мужчин з Тарзаном сприятелювався найбільше Улан, який перший став у його обороні. Улан у свому племени користувався великою повагою, бо був дуже зручним мисливцем і визначнішим воякам. Він крім того вмів добре малювати на стінах печер. Він часто показував Тарзанови свої малюнки і був гордий з того, що Тарзан хвалив їх. У більшости були змальовані такі звірини, яких уже Тарзан уже стрічав, але був один звір, якого він ще ніколи не бачив. Це був гайор.

Тарзан не міг тут числити часу, бо все був тойсамий день. Життя також було дуже одноманітне, а Тарзанови не щастило здобути собі приязні більшости дикунів. Це перший раз у життю племени було дозволено чужинцеви лишатися в племени. Більшість вояків племени сторонила від Тарзана. Ці мужчини часто збиралися й щось між собою говорили, але при наближенню Тарзана вся змовкали й розходилися. Вони чекали, що скоро повернеться з мисливцями Карб і покінчить з Тарзаном.